

Ograniczanie antybiotyków w hodowli

Antybiotyki są produktami leczniczymi weterynaryjnymi, które mogą być stosowane tylko z przepisu i pod nadzorem lekarza weterynarii. Lekarz weterynarii, leczący chore stado zobowiązany jest każdorazowo do pozostawienia w gospodarstwie karty leczenia zwierząt. Hodowca potwierdza własnoręcznym podpisem przyjęcie do wiadomości zasad stosowania antybiotyku oraz zobowiązuje się do zachowania okresu karencji, od ostatniego dnia podania. Samodzielne stosowanie antybiotyków, nielegalny ich zakup jest karalny. W ramach walki z rosnącą antybiotykoopornością, Główny Lekarz Weterynarii Paweł Niemczuk ogłosił, że nadal będzie realizował program monitoringowy, w ramach którego badane będą woda do pojenia zwierząt, pasze oraz produkty pochodzenia zwierzęcego w kierunku obecności antybiotyków.

Od 2009 roku przeprowadzana już jest przez Zakład Farmacji Weterynaryjnej Państwowego Instytutu Weterynaryjnego w Puławach analiza stosowania produktów leczniczych weterynaryjnych u zwierząt gospodarskich. W badaniach sondażowych bierze co roku udział około 100 lekarzy weterynarii z różnych województw, a celem programu jest m.in. rozpoznanie krajowych tendencji postępowania terapeutycznego oraz ocena preferencji w stosowaniu leków w podejmowanej antybiotykoterapii.

Inspekcja Weterynaryjna wspólnie z Państwowym Instytutem Weterynaryjnym w Puławach wprowadziła w ostatnich latach kilka działań kontrolnych w zakresie ograniczenia stosowania antybiotyków oraz monitorowania antybiotykooporności. Jednym z nich jest Plan Urzędowej Kontroli Pasz. Po raz pierwszy został on opracowany i wdrożony w 2004 roku. Plan jest corocznie modyfikowany i opiera się na wynikach badań kontrolnych z lat ubiegłych. W Planie Urzędowej Kontroli Pasz prowadzone są m.in. badania w kierunku wykrywania niedozwolonych antybiotykowych stymulatorów wzrostu.

Należy też wspomnieć o monitoringu wody na obecność antybiotyków. Jak przekonuje Inspekcja Weterynaryjna, wprowadzenie w gospodarstwach procedur dokładnego czyszczenia linii do pojenia oraz usuwanie biofilmu w każdym ze stwierdzonych przypadków prowadziło do eliminacji obecności pozostałości antybiotyków w wodzie. Dlatego ważne jest, by hodowcy byli świadomi konieczności czyszczenia systemów pojenia każdorazowo po stosowanym leczeniu z wykorzystaniem wody.

Monitoring sprzedaży antybiotyków

Zbieranie danych dotyczących sprzedaży przeciwbakteryjnych produktów leczniczych weterynaryjnych ma na celu określenie trendów w dystrybucji tych produktów, określenia jej tendencji (wzrostowej lub spadkowej), a przez to, w zależności od uzyskanych wyników, określenia dalszego postępowania. Program realizowany jest przez ministerstwo rolnictwa. W raportach przekazywanych co kwartał przez hurtownie farmaceutyczne produktów leczniczych weterynaryjnych do MRiRW uwzględnione są wszystkie dopuszczone do obrotu w kraju produkty lecznicze weterynaryjne (w tym środki przeciwdrobnoustrojowe) z określeniem: nazwy, postaci produktu, wielkości opakowania produktu, całkowitej ilości wydanego produktu w danym kwartale, całkowitej wartości netto wydanego produktu.

Zdecydowanie większy odsetek stosowanych przeciwbakteryjnych leków weterynaryjnych stanowią te, które są przeznaczone dla zwierząt gospodarskich konsumpcyjnych. Na podstawie danych zebranych w 2014 roku stwierdzono, że całkowita sprzedaż antybiotyków była na poziomie 581 ton substancji czynnych.

Inspekcja Weterynaryjna przeprowadza nie tylko kontrole w gospodarstwach, ale też regularnie kontroluje 124 hurtownie produktów leczniczych weterynaryjnych oraz około 7 tys. zakładów leczniczych dla zwierząt. Corocznie jest to około 1200 kontroli.

Monitoring antybiotykooporności

Inspekcja Weterynaryjna prowadzi od 2014 roku monitoring oporności bakterii występujących u zwierząt (np.

Salmonella, E. coli, Campylobacter) na środki przeciwbakteryjne. Od 2015 roku w proces monitoringu antybiotykooporności włączyła się również Państwowa Inspekcja Sanitarna. Program jest realizowany w oparciu o Decyzję wykonawczą Komisji z 12 listopada 2013 r. nr 652/2013 w sprawie monitorowania i sprawozdawczości w zakresie oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe u bakterii zoonotycznych i komensalnych i będzie kontynuowany przynajmniej do 2020 roku.

Wyniki monitoringu wyraźnie wskazują, że stosowanie antybiotyków przyczynia się do wzrostu oporności drobnoustrojów. Przy czym oporność mikrobiologiczna nie jest tożsama z opornością kliniczną, przy której stwierdza się brak skuteczności leczniczej danego leku. Niemniej jednak ocena tendencji i źródeł oporności na antybiotyki jest niezbędna do walki z rosnącym zagrożeniem.